

20 בינואר 2020
 כ"ג טבת תש"פ

לכבוד
 הרשות לאיסור הלבנת הון
ומימון טרור

באמצעות דואר אלקטרוני

שלום רב,

הנדון: מסמך דגלים אדומים בתחום הנכסים הוירטואליים

בהתאם להנחיות הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן: **הרשות**) בעניין מסמך "דגלים אדומים" שבנדון, להלן הערותיו של מרשנו, איגוד הביטקוין הישראלי (להלן: **האיגוד**):

איגוד הביטקוין הישראלי הוא עמותה ללא מטרת רווח הפועלת לקידום טכנולוגיות סחר חופשי בישראל, כגון ביטקוין ומטבעות קריפטוגרפיים אחרים.

האיגוד רואה חשיבות רבה למשק הישראלי בקידום שימוש חוקי וראוי במטבעות קריפטוגרפיים, ובכלל כך הוא שותף מלא למטרה של מניעת השימוש במטבעות קריפטוגרפיים למטרות הלבנת הון ומימון טרור. ואכן, חברי האיגוד סייעו לא אחת לרשויות האכיפה באיתור גורמים החשודים בפשיעה שביצעו לכאורה תשלומים באמצעות ביטקוין. כמו כן, האיגוד פעל כבר מול הרשות ורשות שוק ההון בגיבוש טיוטת צו איסור הלבנת הון לנותני שירות בנק פנינסי.

האיגוד רואה חשיבות רבה במסמך להנחיית כל הגורמים במשק אשר יש להם נגיעה לעיסוק במטבעות קריפטוגרפיים. כמו כן סבור האיגוד כי ישנה חשיבות רבה לכך שהרשות דואגת לציין בטיטת מסמך הדגלים האדומים את חשיבותם של נכסים אלה לשיפור ההכלה הפיננסית והחדשנות בסקטור הפיננסי.

כפי שתוכלו להיווכח, עיקר הערותינו להלן נוגעות למקרים בהם התבחינים המוצעים "ילכדו" פעולות רבות נורמטיביות, ומשכך התבחינים לא מסייעים בפועל ללכוד אירועים ראויים לבדיקה ודיווח. בה בעת, הם יצרו התרעות ודיווחי שווא בכמויות גדולות – תופעה אשר תפגע בכל מאמצי הפיקוח.

האיגוד, על מומחי הבלוקצ'יין החברים בו, עומד לרשותכם לכל שאלה והבהרה. נשמח להיפגש עמכם בנושא.

מס"ד	הדגל האדום	הערות איגוד הביטקוין הישראלי
1.	רכישה של נכסים וירטואליים בסכומים גבוהים במזומן;	על מנת להימנע מחוסר אחידות, האיגוד סבור כי יש להגדיר את המושג "סכומים גבוהים" ולקבוע את הסכום המינימלי (כפי נעשה כבר בצווי איסור הלבנת הון – לדוגמה בסעיף 8 לצו איסור הלבנת

<p>הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), תשס"א-2001) ולמצער לספק הנחיה נוספת כיצד יש לבחון האם נכון לראות בעסקה "בסכומים גבוהים".</p>		
<p>ישנן טרנזאקציות במטבעות קריפטוגרפיים אשר ניתן לומר שיש בהן "מורכבות" אך בה בעת הן רגילות ומקובלות בתחום (לדוגמה יש פעולות רגילות שמערבות מעבר בין מספר ארנקים של אותו אדם והמרה). משכך, האיגוד סבור כי יש להנחות מהי אותה "פעילות מורכבת" לעניין מסמך הדגלים האדומים, ולמצער לציין שפעילות רלבנטית היא "פעילות מורכבת שמוזהה כבלתי-רגילה של המרה וכו'". נשמח להבהיר ולהדגים בפגישה.</p>	<p>2. פעילות מורכבת [של] המרה או עברה של נכסים וירטואליים, ללא הסבר סביר;</p>	
<p>תחום המטבעות הקריפטוגרפיים מצטיין מבחינת יכולות הפיקוח בכך שהוא אכן מאפשר עקיבות יוצאת דופן של המטבע ובהתאם יכולת בדיקה היסטורית מקיפה של ארנקים בהם עבר המטבע טרנזאקציות רבות לאחור. הכלים המקובלים בעולם לבדיקת ארנקים בהם עבר המטבע מספקים אינדיקציות ברמות שונות, כאשר הרמות הנמוכות של אינדיקציה שלילית נחשבות למעשה כלא מהותיות. התייחסות לכל אינדיקציה שלילית תפגע לכן במערך הפיקוח, שכן היא תציף התרעות מיותרות לבדיקה בהיקף גדול. נכון יהיה לכן לקבוע שהאינדיקציה השלילית צריכה להיות "מהותית".</p>	<p>3. מעבר נכסים וירטואליים בארנקים לגביהם יש אינדיקציה שלילית;</p>	
<p>הפקדות ומשיכות מרובות בסכומים נמוכים כשלעצמן לא יכולות להיות "דגל אדום" ולהבנתנו זה גם אינו המצב בשירותים אחרים (לדוגמה בחשבונות בנק); הדבר רק מעיד על שימוש שוטף במטבע קריפטוגרפי. אנחנו סבורים שהתבחין הנכון הרלבנטי כבר נמצא בדגלים אחרים (וגם בטיוטת הצו) – דהיינו פעילות שנראית כאילו מטרתה לעקוף את חובת הדיווח. ככל שהכוונה היא דווקא להפקדות ומשיכות מרובות בסכומים שקרובים מאוד לסף הדיווח (להבדיל מכל סכום נמוך), הרי שיש מקום להבהיר זאת.</p> <p>קיים קושי להעריך מהי כמות ההפקדות והמשיכות שיוגדרו כ"מרובות", וכן האם קנה המידה הוא כללי או מותאם אינדיבידואלית לאדם שמבצע פעולות אלו. משכך, האיגוד סבור כי למען הסדר הטוב והאחידות, יש להגדיר מהי אותה כמות ההפקדות ומשיכות שמהוות דגל אדום.</p>	<p>4. הפקדות ומשיכות מרובות מתחת לסף הדיווח;</p>	

<p>בראש ובראשונה יש לומר, בכל הכבוד, כי אין זה ראוי שהרשות תגדיר אנשים "מבוגרים" כמי שאינם "טיפוסיים" לשימוש בטכנולוגיה כלשהי. ואכן בפועל ישנם "אנשים מבוגרים" שפועלים בתחום הנכסים הקריפטוגרפיים, ולכן איננו רואים סיבה להגדיר כל פעולה של "אדם מבוגר" כדגל אדום.</p> <p>באופן כללי ועקרוני, פעילות בתחום הנכסים הוירטואליים אינה בהכרח פעילות עם מומחיות מיוחדת בליבת העשייה הטכנולוגית של הנכסים, אלא כוללת גם פעולות פשוטות כגון רכישה או תשלום באמצעותם. ולו מטעם זה, כיום קיימת קשת רחבה של אוכלוסייה הפועלת בתחום הנכסים קריפטוגרפיים; צעירה וותיקה, בעלת רקע סוציו-אקונומי גבוה יותר ופחות, בעלת עיסוקים מקצועיים מגוונים וכמובן ללא הבדל במגדר. כלומר, אין "אוכלוסייה טיפוסית" לעיסוק בנכסים קריפטוגרפיים, וממילא אין שיוך דמוגרפי כזה או אחר שמוציא אדם מ"האוכלוסייה הטיפוסית" שיכול (או ראוי) לשמש כדגל אדום. לטעמנו נכון לכן למחוק תבחין זה – כמו בשירותים פיננסיים אחרים, גם לשירות זה אין "אוכלוסייה טיפוסית".</p>	<p>5. מקבל השירות אינו בגדר האוכלוסייה הטיפוסית העוסקת בתחום הנכסים הוירטואליים, כגון אדם מבוגר;</p>
<p>האיגוד בדעה כי ההגדרה "שותף עסקי" רחבה מדי. על מנת לתחום ולמקד את התבחין דן לעולם הנכסים הקריפטוגרפיים, יש לקבוע כי דגל אדום יתקיים כאשר מקבל השירות הינו איש ציבור (לרבות קרוב משפחה) כאשר שותף עסקי יגרום להרמת דגל אדום רק אם הוא שותף עסקי לצורך השירות הרלבנטי. אם לא כן, נמצא עצמנו לוכדים בהגדרה ציבור גדול מאוד שאמנם יש לו קשר עסקי כלשהו עם איש ציבור (אוכלוסייה רחבה כשלעצמה) אבל בפעילות שאין לה כל קשר לשירות.</p>	<p>6. מקבל השירות הינו איש ציבור (לרבות קרוב משפחה או שותף עסקי של איש ציבור);</p>
<p>האיגוד סבור כי הקריטריון "בעלי ערך גבוה", לא רק שאינו מדויק אלא גם אינו רלבנטי. בניגוד לדוגמה לשטרות פיזיים, שם ערך כספי גבוה של שטר הופך אותו פיזית לקל להעברה ממקום למקום – הערך הגבוה של יחידת מטבע קריפטוגרפי אינו מעלה ואינו מוריד לענייננו (כי קל או קשה באותה מידה להעביר יחידות רבות של מטבע בערך נמוך או יחידה אחת של מטבע בערך גבוה).</p> <p>כמו כן, יש לקבוע מפורשות כי דגל אדום לעניין סעיף זה יקום כאשר מקבל השירות משתמש בעיקר במטבעות אנונימיים (כגון Monero או Dash);</p> <p>הסבר סביר.</p>	<p>7. מקבל השירות משתמש בעיקר במטבעות אנונימיים או מטבעות בעלי ערך גבוה (כגון Monero או Dash);</p>

<p>הפעולות המנויות בסעיף זה נפוצות מאוד בעולם הנכסים הקריפטוגרפיים. כך לדוגמא, במטרה להמנע מתנוודות צפויות בשער של הנכס הקריפטוגרפי, נפוצה מאוד הפרקטיקה של אנשים ועסקים שמקבלים מטבע קריפטוגרפי ומיד מושכים אותו. כמו כן, נפוצה מאוד פרקטיקה בה משתמשים מעבירים מיד כל מטבע קריפטוגרפי שהתקבל בארנק שאיתו הם פועלים מול הציבור לארנק אחר שלהם בו הם מחזיקים מטבע לאורך זמן. משכך, האיגוד סבור כי יש להסיר את הדגל האדום דנן, שכן הוא יוביל להתרעות שווא רבות מאוד ומיותרות.</p>	<p>8. מקבל השירות מבצע פעולות מול כתובות של נכסים וירטואליים מהן נמשכים הנכסים מיד לאחר ביצוע הפעולה;</p>
<p>האיגוד סבור שיש להסיר את ההתייחסות ל-VPN (בניגוד ל-TOR). בניגוד אולי לסברה של כותבי הטיוטה, השימוש ב-VPN נפוץ מאוד בקרב אוכלוסיית לקוחות גדולה וגדלה ונורמטיבית לגמרי. במקביל, פעמים רבות לקוחות משתמשים ב-VPN מבלי שהם אפילו מודעים לכך (לדוגמה במקום העבודה). התוצאה תהיה לכן העלאת התרעות שווא רבות מאוד שאין להן כל הצדקה.</p>	<p>9. מקבל השירות נכנס למערכת של נותן השירות באמצעות כתובת IP שקשורה לתוכנות TOR, VPN (The Onion Router) או תוכנה אחרת המאפשרת למשתמש אנונימיות מוגברת;</p>
<p>האיגוד פועל לקידום התחום בכלל ולתרומות ופעילות וולנטרית ופילנתרופית בפרט, והוא סבור כי הסעיף דנן בהגדרתו הנוכחית ירתיע (שלא בצדק) עמותות מלבצע פעולות בתחום הנכסים הקריפטוגרפיים. משכך, יש לדעתנו לשמור על הניסוח כפי שהופיע בסעיף 4 לתוספת הרביעית של טיוטת צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירות אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור (תיקון), התשע"ט-2018: " פעולה של ארגון שאינו למטרות רווח ושאינה עולה בקנה אחד עם הפעילות המוצהרת של הארגון, אם הפעילות המוצהרת של הארגון ידועה לנותן השירות".</p>	<p>10. מקבל השירות מבצע עסקאות מול עמותות או אלכ"רים, המקבלים נכסים וירטואליים;</p>
<p>האיגוד סבור שמקרה זה אינו צריך לשמש כלל דגל אדום. מדובר הרי בדפוס פעולה רגיל מאוד, של אנשים אשר רוכשים מטבע קריפטוגרפי, מחזיקים אותו זמן רב, ואז מוכרים (כמימוש השקעה למשל). בה בעת, במקרים המתאימים פעולה כזו כן תילכד ממילא באחד הדגלים האדומים האחרים, לדוגמה אם הפעולה משקפת "תדירות המרה או העברה של מטבעות קריפטוגרפיים, שלא בהתאם לפרופיל מקבל השירות".</p>	<p>11. מקבל השירות מבצע עסקאות בסכומים גבוהים או בהיקף גבוה, לאחר תקופה ארוכה ללא פעילות;</p>
<p>כמעט בכל הפעלה מחדש של המחשב משתנה כתובת ה-IP (מעטים לדוגמה משקי הבית בישראל שלהם כתובת IP קבועה, וגם ברשת הסלולרית כתובת IP משתנה דינמית). משכך, על מנת להמנע</p>	<p>12. מקבל השירות משנה באופן תדיר את נתוני הזיהוי שלו, כגון כתובת, דוא"ל, כתובת IP או חשבון בנק;</p>

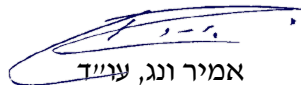

<p>מבדיקה ודיווח של כמעט כל עסקה בתחום הנכסים הקריפטוגרפיים, האיגוד סבור כי יש להסיר את החלק "כתובת IP" מהתבחין דנן.</p>		
<p>מדובר בפעולה נפוצה בעלת היגיון כלכלי לגיטימי. כך לדוגמא, מקבל שירות שמפקיד כספים אצל נותן שירות בנכסים קריפטוגרפיים בתקווה שהשער יירד, ימושך את הכספים בחזרה כאשר השער עלה/נותר בעינו. משכך, האיגוד מציע כי דגל אדום יתקיים כאשר מקבל השירות, לאחר שהפקיד את כספו ולא השתמש בשירותים המוענקים על ידי נותן השירות, מושך כספו לחשבון אחר מזה אשר ממנו הפקיד בתחילה כסף.</p>	<p>13. מקבל השירות מפקיד כספים אצל נותן שירות בנכסים וירטואליים עם פתיחת החשבון, ומושך אותם בחזרה לאחר מכן, ללא שימוש בשירותים המוענקים על ידי נותן השירות;</p>	
<p>האיגוד סבור ש- flash cookies הם טכנולוגיה שכבר אינה רלבנטית בחיי המעשה ולכן זהו תבחין שגוי.</p>	<p>14. לשני מקבלי שירות או יותר יש אותם Flash cookies ללא הסבר סביר (מצביע על כך שמקבל שירות אחד או שניים פועלים מפרופילים שונים, מאותו מחשב);</p>	
<p>לעניין התבחין דנן, המונח "נותן שירותים" הוא רחב מדי וחולש על כל בעל עסק, ללא קשר לעולם הנכסים הקריפטוגרפיים וכמו כן הניסוח המוצע הינו גורף מדי ועלול להתייחס לאירועים בעבר הרחוק (עת לא חלה רגולציה רלוונטית בתחום). משכך, האיגוד סבור כי יש לקבוע שהדגל האדום יתקיים כשמדובר בנכס קריפטוגרפי שמקורו בנותן שירותים בנכסים וירטואליים שאין עליו רגולציה בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובעת העברת מקור הנכס חלה רגולציה כאמור.</p>	<p>15. נכס וירטואלי שמקורו בנותן שירותים שאין עליו רגולציה בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור;</p>	
<p>"החלפת כתובת" של ארנק היא פעולה רגילה מאוד בתחום הבלוקצ'יין. למעשה מרבית האפליקציות ארנק הנפוצות פועלות בצורה של החלפת כתובת בכל פעולה (כברירת מחדל) והדבר נעשה מסיבות לגיטימיות של אבטחת מידע. התבחין המוצע כאן יגרום לכך שכמעט כל פעולה תילכד ב"דגל אדום" ולכן הוא יפגע קשות בתהליך הפיקוח. נשמח לדון אתכם ולהסביר את הטכנולוגיה.</p>	<p>16. חברות המאפשרות פתיחת חשבון מקוון והעברת מטבעות וירטואליים באמצעות כתובות או ארנקים אשר מתחלפים בכל ביצוע פעולה (מחולל כתובות), ללא הסבר סביר;</p>	
<p>חשוב מאוד לדייק ולהבחין בין מטבעות שהיו בנוסטרו של נותן שירותים שכוה לבין מטבעות של מי שהיו לקוחות תמימים של נותן השירות. יש לדעתנו לדייק את התבחין. במובן זה שקבלת כספים מנותן שירותים כאמור כשלעצמו (מהנוסטרו שלו) – התבחין מקובל.</p>	<p>17. הכספים מקורם בנותן שירותים הקשור לפרשיית הלבנת הון או שנסגר על ידי רשויות האכיפה (כגון BTC-e).</p>	

<p>יש להבין שלנותן שירות ללקוח אין אפשרות לדעת (מטבע הדברים) שמטבע של לקוח עבר בפלטפורמה כזו. ככל שהכוונה היא שנותן שירות כשלעצמו לא ירכוש או ימכור מטבעות בפלטפורמה כזו – התבחין מקובל.</p>	<p>18. פלטפורמת P2P המפגישה ומאפשרת סחר והחלפת נכסים וירטואליים בפיאט בין מקבלי שירות, בצורה מקוונת או במזומן (פנים מול פנים, בדואר, כרטיסים נטענים ועוד), ללא התערבות או פיקוח של הפלטפורמה.</p>
<p>למעמנו יש לקבוע רף מהותי מסוים להיקף השימוש. לא סביר שכל עסקה בכל סכום תחשב כ"דגל אדום" רק מכיוון שהאמצעי הוא כרטיס נטען.</p>	<p>19. רכישות של נכסים וירטואליים באמצעות כרטיס/ים נטען/ים.</p>
<p>שירותי מערבל הם שירותים חוקיים שמשמשים למטרות לגיטימיות בבירור של אבטחת מידע והגנה על פרטיות. אין מקום לכן לכלול אותם ברשימה לצד הימורים בלתי חוקיים ו-darknet, והעובדה שנכס הועבר מכתובת שקשורה לשירות מערבל לא צריכה להיחשב "דגל אדום" כשלעצמה.</p>	<p>20. נכסים וירטואליים אשר הופקדו או נמשכו מנותן השירותים הועברו מכתובת קריפטו עם קשר, במישרין או בעקיפין, למקור חשוד כגון אתרי הימורים בלתי חוקיים... שירותי מערבל...</p>

בכבוד רב,

אמיר ונג, עו"ד